VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

SAARA RAHKO, LAINSÄÄDÄNTÖNEUVOS
LAURI PIIRAINEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
HALLINTOVALIOKUNTA 21.1.2025

Pääasiallinen sisältö

- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia siten, että kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia korotettaisiin 0,71 prosenttiyksiköllä.
- Vuoden 2026 täydentävä talousarvioesitys huomioiden valtionosuusprosenttia korotettaisi 0,70 prosenttiyksiköllä. Näin valtionosuus olisi vuoden 2026 alusta 25,72 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus olisi 74,28 prosenttia.
  - Muutos liittyy siihen, ettei kotihoidontuen ns. Norjan malli tulekaan voimaan vuoden 2026 alusta.
- Esityksessä ehdotetaan säädettävän myös valtionosuuteen kohdistuvasta määräaikaisesta 75 miljoonan euron vähennyksestä vuonna 2026 ja sen kohdentamisesta prosenttiperusteisesti

32 a § Kunnalle maksettavasta valtionosuudesta vuonna 2026 tehtävä vähennys

- Esityksessä ehdotettava valtionosuuteen kohdistuva määräaikainen 75 miljoonan euron vähennys vuonna 2026 toteutetaan poikkeuksellisesti prosenttiperusteisesti
  - Valtionosuuslaskelmat ovat täsmentyneet niin, että vähennyksen tulisi olla 2,09 prosenttia valtion kunnalle maksamasta peruspalvelujen valtionosuudesta.
  - Vähennys ei kohdistuisi kuntiin, joiden valtionosuus on negatiivinen. Rajaus vastaa osittain hallitusohjelman tavoitteeseen arvioida mahdollisuutta tehdä valtionosuusjärjestelmään määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.
  - Tavoitteena on, ettei vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä negatiivisia valtionosuuksia.
  - Asukaskohtainen säästö vaihtelee noin 50 eurosta (kunnissa, joissa valtionosuus on noin 2 300 euroa asukasta kohti) nollaan euroon kunnissa, joissa valtionosuus on negatiivinen. Vähennyksen keskiarvo on noin 18 euroa/asukas.
  - Vuodesta 2027 alkaen vastaavan suuruinen säästö toteutettaisiin pysyvänä säästönä asukasta kohden yhtä suurena, jolloin vaikutukset saattaisivat kohdentua kuntiin eri tavoin kuin nyt ehdotettavassa mallissa.

Valtionosuusprosentin muutos (täydentävä talousarvioesitys huomioiden)

- Valtionosuusprosentin muutoksella toimeenpannaan talousarviota ja muualla tehtyjä määräraha- ja tehtävämuutoksia.

Muutos	Vaikutus valtionosuusprosenttiin (%-yksikköä)	Vaikutus valtionosuuksiin (1 000 euroa)
Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus	+0,54	127 481
Valtionosuustehtävien muutokset (oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus, kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen, yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto)	+0,43	67 647
Hallitusohjelman mukaisen indeksisäästön vaikutus	-0,27	-31 502
Muutokset yhteensä	**+0,70**	**163 626**

Määräaikaiset vähennykset

- Lisäksi ehdotetaan säädettävän peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvista muista määräaikaisista vähennyksistä vuonna 2026:
  - Liittyen hallituksen pyrkimykseen karsia kuntien tehtäviä ja velvoitteita sekä julkisen talouden menoja 3,89 euron asukaskohtainen vähennys.
  - Jo aikaisemmin vuosille 2025–2027 säädetyn asukaskohtaisen vähennyksen täsmentäminen vuodelle 2026 11,42 euroon asukasta kohden.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos